

Dr. Nagy Gábor
2790/NG

Szigorúan titkos!
Készült: 16 példányban
Kapja: Dr. Várkonyi elvtárs,
Dr. Horn elvtárs,
Barity elvtárs,
MSZMP KB Kül.O.,
✓SZEFO,
✓TEFO,
Nk. Szerv. Főo.,
8 IV. Ter. Főo.,
VIII. Ter. Főo.,
IX. Ter. Főo.,
X. Ter. Főo.,
XI. Ter. Főo.,
Táj. Főo.,
✓GPO,
✓FOR,
Saját

KÜLÜGYMINISZTERIUM TŰZ	
VISSZAMINÓSÍTVE	
Dátum: 5.18. 1986	Alfűzés: X
Megjegyzés:	

Fénymásolva 1 példányban
0001 sz példány

J E L E N T É S

a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszter-helyetteseinek
moszkvai munkatalálkozójáról
/ 1986. november 26. /

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottsága 1986. októberi ülése határozatának megfelelően a tagállamok külügyminiszter-helyettesei november 26-án munkatalálkozót tartottak Moszkvában. Értékeltek az el nem kötelezett mozgalom hararei csúcsertekezletét, véleményt cseréltek a szocialista országoknak a mozgalommal összefüggő együttműködési lehetőségeiről, időszerű feladatairól.

I.

A találkozó résztvevői egyhangúlag elismeréssel értékelték a hararei csúcsertekezleten elfogadott határozatokat, elsősorban a politikai dokumentumokat. Aláhúzták, hogy az el nem kötelezett mozgalom sokszínűsége mellett a nemzetközi élet mind befolyásosabb tényezője, mellyel hosszú távon növekvő mértékben kell számolni. Általános megállapításként hangzott el, hogy a hararei értekezlet minőségileg új állomást jelent a mozgalom életében. Ez mindenekelett a nemzetközi béke és biztonság megőrzésével, a leszerelés előmozdításával, a nukleáris fegyverkezési hajszák megfékezésével és az ürfegyverkezéssel szembeni fellépéssel összefüggő álláspontjukban nyil-

3853/Vt

vánult meg. Többen hangsúlyozták, hogy a mozgalom belső és
külső erejének erősítése, az új politikai gondolkodásmód, a világbéke,
megőrzésében való fokozottabb felelősségvállalás. Szovjet
részről kiemelték, hogy e téren a mozgalom túllépett hagyomá-
nyos keretein és a nagyhatalmaktól való azonos távolságtartás
konceptiójától való eltávolodás tapasztalható a legfőbb világ-
politikai kérdésekben.

A résztvevők elvből jelentőségezt tulajdonították annak,
hogy a mozgalom harcai értékelésénél fogva a Szovjetunió,
egyebek között, egy a 2000-ig szóló fegyverkezési prog-
ramot és a nukleáris fegyverkezési moratóriumát. Fontosnak
értékelték, hogy az sikra szállta nagyhatalmak közötti párbe-
széd folytatásáért is. Egybehangzóan megállapították, hogy lé-
nyeges kérdésekben erősödött az Egyesült Államok és egyes szö-
vetségi tagállamok közötti bizalmatlanság. Ez elsősorban a legfontosabb világpo-
litikai kérdésekre és a regionális válságövezetekre vonatkozó
határozatokban jutott kifejezésre. Tény, Afganisztán és Kambod-
zsa kérdésében nem történt előrelépés, azonban a mozgalom ál-
láspontja nem is vált kedvezőtlenebbé.

A külügyminiszter-helyettesek közül többen kiemelték,
az Egyesült Államok, de más NATO országok is a harcai tanács-
kozás lebontására, "agyonhallgatására" törekcszenek. Ennek
oka, hogy nem járt számottevő eredménnyel a mozgalom viszony-
lagos egységének gyengítésére, a határozat-tervezetek módosi-
tására irányuló törekvésük. A csúcserőkezellet eredményeikhez
alapvetően járultak hozzá a szocialista országok, elsősorban
a Szovjetunió békekezdeményezései. A szovjet fél aláhuzta, a
mozgalom fejlődési irányát jelentős mértékben befolyásolja,
hogy milyen mértékben lesz a szocialista országok külpolitiká-
ja a jövőben is nyitott, őszinte és megőrzésére törekvő.

A román képviselő kivételével kevesebb hangsúlyt ka-
pott a harcai határozatok gazdasági részének értékelése.
Többen kedvezően értékelték, hogy a mozgalom mindinkább fel-

ismeri a fejlődés és a leszerelés összefüggéseit. Bolgár részről úgy ítélték meg, hogy a politikai határozat antiimperialista hangvétele nem tükröződött a gazdasági dokumentumban. A magyar hozzászólás e kérdésben rámutatott a gazdasági határozatok alapvetően kompromisszumos jellegére, amely a fejlődő országoknak a fejlett tőkés országoktól való gazdasági függésének realitásából ered.

A résztvevők érintették az adósságválság kérdését. Többben hangsúlyozták, mielőtt bármi sikerülne a szocialista országok közötti együttműködés felállításában, először a központi kérdésként foglalták föl a gyengénfejlesztés felszámolásával, a fejlődők adósságterhei megoldásának módjait. Szovjet részről kiemelték, jóllehet a fejlődő világ gazdasági nehézsége létkérdés az el nem kötelezett országok számára, napjainkban a nukleáris világban az elhárítása megelőz minden más problémát.

Új mozzanatként értékelték, hogy a mozgalom konkrét akciót dolgozott ki Dél-Afrika, Namibia, a Szolidaritási Alap és az egymásközötti gazdasági együttműködés kérdésében.

A belső erőviszonyokról a konzultáció résztvevői megállapították, hogy erősödött a velünk szövetséges országok befolyása. A mozgalom állásfoglalásaiban azonban továbbra is a többségben lévő közép- és keleti országok magatartása a meghatározó.

Jelentős hangsúlyt kapott a hararei határozatok gyakorlati érvényesülésének lehetősége. Szovjet részről ezt emelték ki, hogy az ENSZ Közgyűlés jelenlegi ülésének politikai vitájában az el nem kötelezett országok többsége a csatlakozás mellett fogadott el a javaslatot. Az I. Bizottság munkájában támogatták a szocialista országok javaslatát, beleértve a nemzetközi biztonság átfogó rendszerének koncepcióját. A magyar felszólalás rámutatott, feltételezhető, hogy számos el nem kötelezett ország konkrét külpolitikai törekvéseiben, a

kétoldalu kapcsolatokban eltér a hararei platformtól. Fel-
erősödőben van egyes nyugati országok részéről a mozgalmat,
annak tagországait megosztó politika.

II.

Egyetértés alakult ki abban, hogy a szocialista közös-
ség országainak jelentős érdeke fűződik a kapcsolatok fejlesztéséhez a mozgalommal és tagországaival. Szovjet részről rá-
mutattak, napjainkban az el nem kötelezettekkel való együttmü-
ködés bővítése a szocialista országok külpolitikájának egyik
legfontosabb feladata. Ezt indokolja, hogy a legfőbb globálpo-
litikai kérdésben, a világbéke megőrzésében a nemzetközi élet
valamennyi tényezőjének támogatására szükségünk van.

A résztvevők kiemelt feladatként jelölték meg külpoli-
tikai törekvéseink, kezdeményezéseink hatékonyabb megismertetését
és ehhez az el nem kötelezettek támogatásának lehetőségek sze-
rinti megnyerését. A szovjet fél ezt különösen időszerűnek tart-
ja a Reykjavíki találkozóra összefüggésben.

Általános volt a vélemény, hogy a hozzánk közelálló
el nem kötelezett országokkal való kapcsolatfejlesztés a mozga-
lom egészével történő együttműködésünket is szolgálja. A szov-
jet és a magyar hozzászólás kiemelte, hogy az el nem kötelezet-
tek valamennyi irányzatára figyelmet kell fordítani, egyetlen
tagországról sem szabad lemondani. Bulgária, NDK és Csehszlo-
vákia képviselője szorgalmazta a szocialista orientációjú el
nem kötelezett országok fokozott támogatását, amely számunkra
kedvezően erősítené a mozgalmon belüli pozícióikat.

Közös volt a felfogás abban, hogy kívánatos a szocia-
lista országok képviselőinek gyakoribb véleménycseréje a mozga-
lom időszerű kérdéseiről. Elengedhetetlen egymás kölcsönös és
rendszeres tájékoztatása, a mozgalommal kapcsolatos munkánk
torvszerűbbé tétele. Szovjet részről kifejtették, hogy céljuk
az el nem kötelezettekkel való foglalkozás eddigi kampányjel-

legének megszüntetése. Többen jelezték, hogy a munka hatékonyságát minisztériumaikban szervezeti átalakítással, külképviseleteik -elsősorban Zimbabwében, Indiában és Kubában- megerősítésével is biztosítják.

A szovjet Külügyminisztériumban önálló főosztályt alakítanak az el nem kötelezettekkel való foglalkozásra. Az SZKP KB utasítására jelenleg három évre szóló komplex program kidolgozását végzik, amely átfogja a politikai, a külgazdasági, a tájékoztatási és a propaganda jellegű teendőket az el nem kötelezettekkel kapcsolatban. Javasolták megvizsgálni, hogy a tagállamok külügyminisztériumai szakértői szinten hozzanak létre munkacsoportot az el nem kötelezett mozgalommal összefüggő hosszú távú közös feladatok kimunkálására és összehangolására.

Az el nem kötelezettekkel történő együttműködés konkrét feladatait illető elképzelések sok tekintetben eltérőek és kiforratlanok voltak. Például többen felvetették a mozgalom és a szocialista országok közötti kapcsolatok intézményesítése lehetőségének vizsgálatát, elsősorban a KGST keretében. Ez mindenekelőtt a csehszlovák, a bolgár és az NDK-beli felszólalásban kapott hangsúlyt. Az NDK képviselője javasolta, hogy a kérdések jellegétől függően hívjuk meg a szocialista orientációjú el nem kötelezett országokat a VSA tagállamok képviselőinek találkozóira.

Egybehangzó volt az álláspont abban, hogy a nemzetközi biztonság átfogó rendszerének létrehozására vonatkozó javaslatunkhoz törekedjünk az el nem kötelezett országok támogatásának megnyerésére, figyelembe véve a hararei határok számunkra hasznosítható elemeit is. Ezzel összefüggésben - Románia kivételével - megfogalmazódott, hogy a gazdasági biztonság koncepcióját elengedhetetlenül mihamarabb konkretizálni.

Szovjet részről kijelentették, hogy további gondos tanulmányozást igényel az el nem kötelezett mozgalom képviselőjének részvétele a Biztonsági Tanács munkájában.

A román javaslat a gyengénfejlettség felszámolását és a fejlődő országok adósságproblémájának megoldását helyezte előtérbe. Hangsúlyozta, hogy ebben Romániát nem öns érdekek vezérik. Kérte, a VSZ tagállamai támogassák az ENSZ-ben előterjesztett javaslataikat. A román képviselő egyidejűleg kezdeményezte, hogy a gyengén fejlettség kérdésével foglalkozó VSZ munkacsoport januárban folytassa tanácskozását Bukarestben. Felvetette, a Varsói Szerződés tagállamai felsőszintű politikai nyilatkozatban rögzítsék az együttműködés elveit a fejlődő országokkal.

Összefoglalva megállapítható, hogy a VSZ tagállamok megítélése az el nem kötelezett mozgalom hararei csúcspontkezeléséről, a kapcsolatok fejlesztésének irányáról általában egybeeső. Az együttműködés konkrét lehetőségeinek, formáinak és teendőinek megítélésében azonban a vélemények megközelítése különbséget mutat, amely főként a konkrét elképzelések kiforratlanságából ered.

A magyar felkészülés, értékelés és konkrét javaslataink a szovjet állásfoglaláshoz, elképzelésekhez álltak közel.

Budapest, 1986. november 28.

Sagyódi